EFA Evropska nagrada mladega filmskega občinstva 2017

Vodnik za vodenje pogovorov

Vključuje knjižico z vprašanji za žirijo

Nominirani filmi:

ZBOGOM, BERLIN!

DEKLICA IZ SOTESKE

BUČKO

ZBOGOM, BERLIN!

ORIGINALNI NASLOV: Tschick
Nemčija, 2016, 93 min
Celovečerni film

Režiser: Faith Akin
Scenarij: Lars Hubrich, Fatih Akin & Hark Bohm, po knjigi "Tschick" (slo. *Čik*) pisatelja Wolfganga Herrendorfa
Kamera: Rainer Klaussman
Montaža: Andrew Bird
Glasba: Vince Pope
Igrajo: Tristan Göbel (Maik), Anand Batlibeg Chuluunbaatar (Tschick), Mercedes Müller (Isa), Anja Schneider (Maik's mother), Uwe Bohm (Josef), Udo Samel (Mr. Wagenbach) med drugimi.

Priporočeno za: nad 12 let
Nagrade: Najboljši film za mlade (Bavarska filmska nagrada 2017)

Žanr: adaptacija, film odraščanja, cestni film

Povzetek: Sramežljiv 14-letni Maik iz Berlinskega Marzahn okrožja je v šoli označen za 'psihota'. Ravno na začetku poletnih počitnic mora njegova mama zopet v rehabilitacijski center, kar njegov oče, ki je podjetnik, uporabi kot izgovor za 'delovno pot' s svojo asistentko. Ko se novi fant v šoli, Tschick, pojavi pred Maikovimi vrati v 'sposojeni' Ladi, se prijatelja nenadoma odločita odpeljati v Vlaško (Romunija). Ta pot bo za vedno spremenila Maika in življenje tistih okoli njega.

O produkciji in ustvarjalcih:
Mladinska knjiga 'Tschick', v Slovenščini Čik, avtorja Wolfganga Herrendorfa, ki je bila izdana leta 2010, je že dolga leta obvezno branje v mnogih nemških šolah. Faith Akin, sam sin turških imigrantov, je roman adaptiral za ekran. Danes je eden izmed najbolj uspešnih filmskih ustvarjalcev v Evropi in Nemčiji.

Teme:
Odraščanje, družina, prijateljstvo, ljubezen, socialni status, socialna identiteta, identiteta, upiranje

Opozorila:
Dva 14-letnika, med njima v Rusiji rojeni Nemec, večkrat zakrivita zločin (obstoječi predsodki?), nasilne fantazije.

Spletna stran: http://www.tschick-film.de

Pomembne teme:

Odraščanje:

V filmih odraščanja so vedno v ospredju težave z odraščanjem. To vključuje tako potrebo po pripadanju in biti sprejet, kot tudi iskanje pomena življenja, primernih vzornikov in odkrivanje svoje (spolne) identitete. Pogosto se pojavi soočenje s starši ali z drugim odraslim vzornikom. Vsi ti elementi so prisotni v filmu, čeprav se pot v svet odraslih začne z dvema mladoletnima voznikoma, ki ukradeta avto.
V celovečernem filmu, ki se trudi prikazati, kako si mladi na prehodu v odraslo dobo predstavljajo življenje, je to, kar najstniki delajo, manj pomembno kakor zakaj in kako to počnejo. Avtor tega knjižne uspešnice, Wolfgang Herrnedorf, se v njem spominja, kako se je počutil kot najstnik. Režiser Faith Akin, ki se je projektu priključil tik preden se je snemanje začelo, je uspešno kristaliziral sporočilo knjige in ohranil filmski stil, katerega je vajeno današnje mlado občinstvo.

Socialna izključenost:

Zgodbo pripoveduje 14-letni Maik, ki se počuti kot edini izobčenec v svojem razredu. Njegovi sovrstniki ga komaj opazijo; tako je on edina oseba, ki ni povabljena na rojstni dan od Tatjane, njegove popularne sošolke, v katero je skrivaj zaljubljen. Označijo ga za 'psihota', potem ko z nedvomnim literarnim talentom v šolskem eseju opiše svojo mamo alkoholičarko. S svojimi bogatimi starši živi v bungalovu z bazenom, v sicer manj bogatem okrožju Mahrzahn. Ravno v tem delu Vzhodnega Berlina so zgradili največje montažno naselje v NDR.

Tik pred koncem šolskega leta se Maikovemu razredu pridruži 'Tschick' (v Slovenščini Čihičov, tudi Čik), Rus z nemško dediščino. Tako imenovani 'povratniki' so etnični Nemci, iz držav nekdanje Sovjetske Unije in drugih vzhodnoevropskih držav, ki po opravljenem vstopnem postopku pridobijo dovoljenje za prebivanje v Nemčiji. Najstnika se sprva ne marata, deloma tudi zato, ker veliko večji ruski Nemec pogosto zaudarja po alkoholu, tako kot Maikova mati. V razredu Tschicka kličejo 'asi' (asocialen) in se mu izogibajo. Zdi se, da je ta neugodna situacija edina stvar, ki jima je skupna. Na poti po podeželski vzhodni Nemčiji v ukradeni Ladi (največji proizvajalec avtomobilov v Rusiji in vzhodni Evropi), spoznata, da imata več skupnega kakor samo to. Maik se zave, da se lahko veliko nauči od Tschicka.

Prijateljstvo – ljubezen – spolnost

Četudi se kasneje izkaže, da ima Tschick homoseksualna nagnjenja ter sprva velikokrat obtoži Maika, da je gej, spolna usmerjenost ni v ospredju tega filma prijateljstva, ki se osredotoča na razvoj prijateljstva med fantoma - Tschick celo uči Maika kako osvajati dekleta. Po poti se Maik zaljubi v Iso, ki je prav tako 'outsiderka', in je bila na poti do Prage zapuščena na smetišču. Isina samozavest, zrelost in pristnost so čisto nasprotje Tatjane; za Maika je Isa prava sila narave. Med potjo se tudi poljubita, vendar se to ne stopnjuje, saj Maika, za razliko od Ise, bolj zanima ljubezen in nežnost.

Orientacija in iskanje pomena življenja

Na začetku zgodbe Maik ni prepričan, kam v življenju pripada, to da ga njegovi vrstniki sprejmejo, je pomembno samo v povezavi z Tatjano. Obratno od njega Tschick od začetka ve, da ne želi pripadati nikamor in ga njegova želja po neodvisnosti žene naprej. Zanj je cilj doseči Vlaško, zgodovinsko regijo v sedanji Romuniji – čeprav njegovi razlogi za to niso popolnoma jasni. Maik se mu pridruži, saj meni, da Tshick ve več o življenju kakor on in mu zato lahko pokaže pot. V resnici pa je on prav tako izgubljen in neveden kakor Maik. Vedno pravi 'da nič nima smisla'. Ne zanima ga kje je Vlaško, ali katera je najhitrejša pot do tja – zanj je pomembno to, da se pomikata naprej. Ne glede na to kar se zgodi, pot nazaj ni možnost. Prav tako ga ne zanimajo drugačni načini življenja. To se vidi, ko srečata ekološko ozaveščeno družino, Tschick pa ob tem samo razmišlja, če bo dobil hrano.

Soočenje s starši

Četudi Tschickovi starši v filmu niso omenjeni, imajo Maikovi veliko vlogo v njegovem življenju – predvsem, ker ima dovolj njunih laži o vsakdanjem življenju. Njegova mama pogosto omenja 'lepotne toplice', čeprav misli s tem na rehabilitacijski center; njegov sebični oče pa ima razmerje s svojo tajnico. To je bolj breme kakor blagoslov, saj mu noben starš ni v pomoč. Namesto njiju Tshick prevzame mesto starejšega zrelega brata, čeprav sta enake starosti. Maik se končno upre svojemu očetu, ko ga ta po preživeli avtomobilski nesreči prisili, naj laže na sodišču, in tako obtoži ter izda svojega prijatelja. Ta je zgrožen nad vedenjem svojega sina, zato zapusti družino, kar niti Maika niti njegove mame preveč ne moti.

Filmska pismenost

Film ceste in pomen poti

V filmu ceste se protagonisti pogosto odločijo oditi na pot – ki ni nujno v avtomobilu ali na cesti. Po poti naletijo na veliko novih stvari in spoznajo nove ljudi, nato pa se (večinoma) vrnejo na začetno točko bolj zreli in polni izkušenj. Film ceste tako ustreza idealni pripovedi o junaku, ki jo je Joseph Campbell prepoznal v vseh kulturah: gre za popotovanje popotnika, ki se na pot odpravi sam ali z družbo, vrne pa se šele, ko je po soočenju z izzivi očiščen.

Prvoosebni pripovedovalec in kamera z njegove perspektive

Filmska zgodba je povedana z Maikove perspektive. Kot pripovedovalec gledalca pelje skozi zgodbo, ki bi bila nedvomno drugačna z Tshickove perspektive. Maikova subjektivnost je v filmu izražena skozi kote kamere, montažo, v počasnih posnetkih, pridušenem zvoku, zaporedju kadrov, nazadnje pa tudi skozi nasilne fantazije, v katerih Maik ustreli svojega očeta in njegovo punco.

Pokrajina kot ogledalo

Del unikatne atmosfere je ustvarjen skozi Brandenburško pokrajino v vzhodni Nemčiji. Postane dodaten, tih protagonist, in deluje kakor ogledalo za notranje občutje dveh prijateljev. Neskončna polja so prerezana z tropasovnimi cestami, značilnimi za vzhodno Nemčijo, dajejo občutek neomejene svobode. Vendar se znova in znova pojavijo nepričakovane ovire, tudi v obliki živali s kmetije. Vasi se zdijo, kakor da se je ustavil čas; tla so tlakovana z tlakovci pred združitvijo Nemčije, lokalni policist opravlja patruljo na kolesu. Izolirane vetrne turbine na sredini prerije kažejo na prihod novega obdobja, vendar je njihova prisotnost najmanj neskladna z časom. Pokrajina je občasno razpršena s smetmi, tudi jez je podan kakor dvoumen simbol umetne meje in kraj očiščenja. Vasi so skoraj prazne, tisti ki tam živijo, eksperimentirajo z alternativnimi življenjskimi stili. Od 'kolesarskih aristokratov' do eko družine so vsi na nek način podobni dvema prijateljema, ki iščeta pomen in novo smer v življenju.

Glasba in odnos do življenja

Glasba v *Zbogom, Berlin!* služi ne samo kot ozadje, ali kot način poudarjanja čustev, ampak si z večkratnim predvajanjem kasete s skladbo Balada za Adelino, ki sta jo fanta našla v Ladi, pridobi neodvisno dramatično funkcijo. Še več, pesem postane glavna glasbena tema. Francoski pianist Richard Clayderman je svoj preboj dosegel v letu 1979 s to akustično verzijo melodije. Skladba je včasih opisana kot kičasta, vendar predstavlja Maikovo romantično stran, ki se vidi v njegovih interakcijah z dekleti. Kot njeno nasprotje pesem 'Hurra, die Welt geht unter' iz leta 2015, od Berlinske hip hop skupine K. I. Z., opiše post-apokaliptični svet, ki je mogoče vreden želje. Pesem opisuje anarhično utopijo, v kateri so ukinjene stare družbene omejitve in zunanje sile zakonov. Maik in Tschick se premikata med tema dvema poloma, in tako glasba predstavlja nujna osebna pogleda na življenje – med otrokovo željo po varnosti in mladostnim uporom.

Pred ogledom filma

- Kratek opis produkcije, režiserja, romana in avtorja
- Če potrebno, razlaga : Berlin-Marzahn, rusko-nemški povratnik
- Kaj je film odraščanja in kaj je film ceste?

Osnovne točke za pogovor (po filmu)

- Samo izjemoma vprašajte 'o čem je ta film'?
- Je film uspešno prikazal mladostnikova pogleda na življenje?
- Čemu se upirata in zakaj sta pripravljena za to kršiti zakon?
- Ali sta bila glavna igralca kredibilna?
- Katera oseba ti je bila najbolj všeč in zakaj?
- Iz čigave perspektive je bil film posnet, kako to vemo?
- Ali se res vse zgodi tako, kakor je Maik pripovedoval?
- Zakaj film vključuje Maikove nasilne fantazije?
- Bi film lahko potrdil že obstoječe predsodke (npr. proti rusko-nemškim povratnikom)?
- Zakaj je pokrajina tako pomembna v filmu?
- Kaj nam glasba v filmu pove o glavnih junakih?
- Kaj si misliš o koncu filma (ki je drugačen od konca knjige)?

DEKLICA IZ SOTESKE

Originalen naslov: Das Mädchen vom Änziloch

Švedska 2016, 87 minut

Režiser: Alice Schmidt
Scenarist in producent: Alice Schmidt
Kamera: Aurelio Buchwalder
Montaža: Anja Bombelli
Glasba: Thomas Jeker, Rea Dubach
Igrajo: Laura Larissa Röösli (kot ona), Thom Straumann (kot on) in drugi

Priporočano za nad 10 let
Nagrade: Filmska nagrada Innerschweizer 2017, fundacija Albert Koechlin

Žanr: dokumentarni film z elementi celovečernega filma, zgodba odraščanja

Povzetek:

12-letna Laura odrašča v kmečki družini na odročni kmetiji v švicarskih gorah, med mestoma Bern in Luzern. V svoj skrivni računalniški dnevnik vpisuje svoje upe in sanje. Veliko njenih fantazij se dogaja okoli jezera Loch Änzi, to je globoko in kamenito brezno, kamor si še odrasli ne upajo. Ko jih obišče fant iz mesta, ki opravlja podeželska opravila – to je opravljanje dela na podeželju, lahko tudi prostovoljno - Laura postopoma premaga svoje strahove in občutek izolacije.

O produkciji in ustvarjalcih:

V svojem delu kot televizijska dokumentarna scenaristka, režiserka in ustvarjalka, se Alice Schmidt vedno znova osredotoči na teme povezane z otroki, mladimi odraslimi in nasiljem. Pred nekaj leti je bila s svojim dokumentarcem *Otroci z gore Napi*, ki je bil posnet v švicarski občini Romoos. vključena v Berlinale Generation. Laura Larissa Röösli, ki je protagonistka v najnovejšem filmu, je bila tudi del tega filma. Alice Schmidt od takrat živi v Romoosu.

Teme:

Odraščanje, družina, prijateljstvo, strahovi, identiteta, tradicija in moderno življenje.

Opozorila:

V filmu je ubit zajec, prav tako umre poni. To bil lahko bilo zahtevno za otroke, ki imajo radi živali, in ne vejo točno, kakšno je življenje na podeželju ali na kmetiji. Po drugi strani so lahko elementi grozljivke (ubadanje s strahom) problematični samo v izjemnih primerih.

Spletna stran: http://www.aliceschmid.ch

Pomembne teme:

Sanje in strahovi najstnikov na podeželju:

Na prvi pogled Laura Larissa Röösli verjetno ne ustreza ideji občinstva o protagonistki filma. Ima se za preveč debelo, na sebi ima rada samo svoje oči. Redno ima nočne more in ponoči slabo spi. Svoje strahove projicira in se tako potopi v usodo dekleta iz Loch Änzi, ki je bila iz neznanega razloga še večji socialni izobčenec in je bila popolnoma izolirana. S tem, da se kameri Laura postopoma razkriva, postaja vedno bolj simpatična: zato se je z njo veliko lažje poistovetiti, mogoče pa bodo celo fantje prepoznali svoje težave v njeni zgodbi.

S tem, ko se počasi spoprijateljuje z Thomom, mestnim dečkom njene starosti, se mora Laura spopasti z dvema elementa neznanega: Thom je pripadnik nasprotnega spola in deček iz drugega, urbanega sveta, s svojim življenjskim stilom in izkušnjami. Zaradi nervoznega pričakovanja v svoji glavi ustvari dve verziji Thoma – eno dobro in eno slabo. Njena največja želja je, da jo bo sprejel in ne bo mislil, da je smešna. Med tednom, ki ga preživi s Thomom, ima Laura končno nekoga, s komer lahko govori, kar ji pomaga postati čustveno močnejša. Istočasno pa jo je strah, da bo izkazal željo po tem, da z njo spleza navzdol v Loch Änzi.

Dogajanje se v tretjem delu filma zasuka drugače. Thom je nazaj v mestu in je prenehal govoriti z Lauro. Posledično se Laura odloči sama premagati svoje strahove. Sama spleza v Loch Änzi, kar zanjo postane pot iniciacije, saj tam spodaj nekaj spozna: "popolnoma v redu si takšna kakršna si. Svet je tvoj!"

Tradicija in sodobno življenje

Posebno pozornost si zasluži kmetija, na kateri Lauro vzgajata njena starša – je mesto, kjer sta tradicija in sodobnost enakomerno prepletata. To nam omogoča vpogled v življenje na podeželju in v katero smer se razvija. Po eni strani je to tradicionalna kmetija v gorah, kjer vzgajajo živino in zajce, žanjejo žita in smrt živali je (še vedno) vsakdanjik. Med poletnimi počitnicami so mestni otroci povabljeni, naj izvajajo 'podeželsko delo', med katerim pomagajo na kmetiji in tako na prvo roko doživljajo življenje na podeželju.

Kmetija je prav tako kraj, kjer imajo ponije, noji in purani pa so vzganjani za meso. Poleg tega ima Laurina družina tudi peč za proizvodnjo oglja – dejanski in figurativni temen element zgodbe, ki prevladuje zadnjo tretjino filma. V Evropi, večinoma v Romuniji, je samo še nekaj peči kakor ta v filmu, saj je poklic oglarja skoraj izumrl.

Razmerje med tradicionalnim in sodobnim življenjem se vidi v mnogih scenah skozi film. Kombi za kampiranje, v katerem Thom en teden spi, in modificirano motorno kolo, ki ga Laura vozi skozi polja, sta oba videla boljše dneve. Seveda je Laura oboževalka video igric, svoji misli pa ne piše v papirnat dnevnik, temveč v najnovejši MacBook.

Celo tradicije stare nune, čigar nasvet je vedno dobrodošel, imajo moderen obrat, saj je njeno darilo Lauri votlo nojevo jajce (s svojimi 1,3 – 1,8 kg so najtežja na svetu), ki je bilo spremenjeno v moderno nočno lučko. Vseeno pa so v svetu, spremenjenem od modernih tehnologij, mnoge tradicije še vedno žive. Odrasli se za zborovske vaje srečujejo v krčmi in se še vedno živahno spominjajo legende dekleta iz Loch Änzi, ne da bi jo takoj ovrgli kakor neresnično.

Filmska pismenost

Dokumentarni ali igrani film?

Dandanes prihaja do vedno več mešanj med dokumentarnimi in igranimi filmi, kar je obenem ustvarilo nove pripovedne oblike. Nemški dokumentarni režiser Thomas Schadt pravi da umišljeni celovečerni filmi prikazujejo 'možno resničnost', medtem ko dokumentarni opisujejo obstoječo resničnost. To naredi Deklico is soteske umišljeni celovečerni film v obliki dokumentarca – ali dokumentarni film z izmišljenimi elementi. Ti so lahko prepoznani po uporabljenih filmskih sredstvih, kakor je zvok (zlovešča atmosfera je ustvarjena z zvokom nevihte), glasba (prikazuje čustva), osvetlitev in barve (megla, temno modra in črna, ko se približujejo Loch Änzi) ter fotografija (kamera iz roke v čustveno pomembnih delih za Lauro). Toda za žirijo je pravilno razlikovanje manj pomembno: njihova pozornost mora biti osredotočena na učinek, ki ga ta pripovedni stil doseže in si ga občasno celo sposodi od grozljivk.

Film ponudi dokumentaren vpogled v življenje na kmetiji, vendar potuje globoko v Laurina čustva, spremlja jo, kako podredi svoje strahove in počasi izboljšuje svojo samozavest. Tudi štirje razpršeni intervjuji, posneti statično (torej so vnaprej pripravljeni), v katerih pripovedujejo odrasli, služijo vzpostavljanju dodatne napetosti in opisovanju Laurinega bivalnega okolja. Ker nimajo osrednje vloge v filmu, so resnične perspektive odraslih omejeno predstavljene.

Naslednji primeri služijo kot prikaz, do katere mere je film zrežiran v svoji kompoziciji, kako uporablja vizualne metafore in kako želi, da občinstvo zazna povezave.

V prizoru, prikazanem na levi, Laura vadi s hula hopom - način vaje in izgube telesne teže, ki je priljubljen še danes. Padajoča svetloba od zgoraj in zgornji kot kamere jo pokažeta kot osebo, ki v

sebi še raste. Edem izmed njenih problemov je njeno telo, strahovi pa so prikazani v obroču okoli nje, ki istočasno simbolično nakazuje na strašljiv Loch Änzi. V prizoru na desni so kabli uporabljeni za sabljanje, simbolizirajo drugačna pogleda na legendo o Loch Änziju, ki ju imata Laura in Thom, ter njun poskus razumevanja.

Pred ogledom

- Kratek opis produkcije, režiserke in dogajalnega prostora
- Kdo je že doživel življenje na kmetiji ali na podeželju?
- Povejte da v sta v prvi tretjini filma ubiti dve živali
- Opozorite na drugačno filmsko strukturo (dokumentarni film ali igrani)

Osnovne točke za pogovor (po ogledu filma)

- Kakšen se ti zdi izbran pripovedni način? Zakaj misliš, da je bil izbran?
- Zakaj imajo odrasli v filmu stransko vlogo?
- Katere probleme mora v filmu rešiti Laura? Kako to naredi?
- Kaj jezero in legenda o Loch Änzi pomenita Lauri?
- Je film uspešno prikazal njena nasprotujoča čustva?
- Kdo se je lahko in kdo težko poistovetil z Lauro? Zakaj?
- Je to film za punce?
- Ali je Thom v filmu prikazan kot slaba oseba (na primer, ko ga označijo za strahopetca)?
- Zakaj v filmu tako pogosto pokažejo ogljarno?
- Zakaj so v film vključili sceni z ponijem in zajcem?
- Katere pomembne izkušnje pridobi Laura med potekom filma?
- Kaj si misliš o koncu filma (razplet zgodbe)

BUČKO

Originalen naslov: Ma vie de courgette
Švica, Francija 2016, 66 min.

Režiser Claude Barras
Scenarij: Céline Sciamma,
po knjigi "Autobiographie d'une courgette" pisatelja Gillesa Parisa
Kamera: David Toutevoix
Montaža: Valentin Potelli
Glasba: Sophie Hunger
Lutke: Gregory Beaussart
Animacija: Kim Keukeleire, Marcos Valin, Daniel Ramsay, Cesar Diaz Melendes, Marjolaine Parot, Brian Leif Hansen, Antony Elworthy, Juan Soto

Priporočano za: od 8 let naprej
Nagrade (izbor): med drugimi tudi nagrada Najboljši celovečerni film za otroke ECFA 2017, Nagrada Evropske filmske akademije za najboljši celovečerni animirani film 2016

Žanr: adaptacija, stop-motion animacija z lutkami, film odraščanja

Povzetek
Po nenadni smrti svoje mame je 9 letni Ikar, čigar vzdevek je Bučko, poslan v mladinski dom. Tam je skupaj z drugimi otroci, ki so prav tako prestali težke reči, v oskrbi prijazne direktorice doma in njenega osebja. Otroci se naučijo, kako sobivati, Bučko pa se celo "zaljubi" v pogumno Camille. Kljub spletkam Camilline tete jih čaka lepa prihodnost.

O produkciji/ filmskih ustvarjalcih
Animirani film z lutkami je narejen po nagrajeni knjigi za mlade francoskega avtorja in novinarja Gillesa Parisa. Knjiga je narejena za najstnike, vendar je bil prvi celovečerni podvig Clauda Barrasa in scenaristke Céline Sciamma narejen z mislijo na mlajše občinstvo. Sciamma je tudi sama uspešna režiserka (*Pobalinka* in drugi filmi).

Teme:
Družina, prijateljstvo, travma, občutek pripadnosti, solidarnost in posvojitev

Opozorila:
Vsi otroci v domu so doživeli travmatične izkušnje v povezavi z njihovimi starši (deportacija mame, odvisnost od drog, alkoholizem, psihološka bolezen, umor, samomor in spolno zlorabljanje.) Bučkova mama je umrla zaradi posledic nesreče, ki jo je deloma povzročil sam. Omenjen je otroški strah pred izgubo, kot tudi človeška reprodukcija in seksualnost.

Spletna stran http://www.zucchini-film.de/

Pomembne teme:

Travma v otroštvu:

Zelo malo otroških filmov se spopada z velikim razponom travm v otroštvu ne da bi jih trivializirali, ali s svojo tematiko otroke prestrašili. Glavni junak Bučko je odraščal brez očeta. Šele v mladinskem domu se zave, da je v trenutku samoobrambe deloma povzročil smrt svoje mame alkoholičarke. Camille je bila priča nasilni smrti svojih staršev, sedaj pa jo njena teta izkorišča, da bi pridobila otroški dodatek. Simonovi starši so odvisni od drog, mama od begunke Béatrice pa je bila deportirana v Afriko. Jujubejina mama ima duševne motnje, Alice pa je njen oče spolno zlorabljal. Ahmedov oče je v zaporu, saj je oropal bencinsko črpalko, da bi sinu lahko kupil športne copate. Vsi ti travmatični dogodki so otroke zaznamovali, čeprav se jih film – ki uporablja lutke, ne igralce – izogiba prikazovati. Film govori o nečem drugem, kakor pravi režiser v naslednjem odlomku:

"... *ta film je poklon otrokom, vsem zapostavljenim in zlorabljenim otrokom, ki se morajo s svojimi čustvenimi in fizičnimi ranami prebiti skozi vsak dan. Naš mladi junak Bučko je preživel težke čase. Po materini smrti verjame, da je na svetu čisto sam in sprva ne verjame, da bo v mladinskem domu spoznal ljudi na katere se lahko zanese. Tam celo najde ljubezen – zakaj ne bi smel nekega dne biti srečen? O življenju se mora veliko naučiti in najti svojo pot. To je preprosto, ampak globoko sporočilo, ki ga želim deliti z otroki. (…) Imel sem idejo za zabaven film, ki bi občinstvo pripravil do joka in smeha. Dogajal bi se v naši družbi in bi pokazal, da si, ko najdeš prave prijatelje, lahko močan."*

Veliko detajlov travm, ki so jih preživeli otroci, so samo namignjeni ali postavljeni v nov 'optimističen' kontekst. Na to se lahko osredotočite v pogovoru po projekciji, če je potrebno več razlage: med zimsko ekskurzijo se otroci raznežijo, ko vidijo nežno ljubezen matere do svojega otroka, medtem ko ga tolaži. Bučko bi rad še enkrat videl materino stanovanje, tokrat s Camille in Raymondom. V zabaviščnem parku Camille, čigar oče je imel doma puško (ki je bila morilsko orožje) zadane največjo plišasto igračko v strelski igri. Zelo resničen strah njenega vsakdanjega življenja s teto je podan v kontrastu s Camillinim vidnim užitkom, ko je s prijatelji na neresničnem vlaku duhov.

Pomembno je omeniti, da Simon, ki je videl pornografske filme svojih staršev, poda drugim otrokom 'lekcije o spolni vzgoji', ki so vsebinsko grobe. Takšne scene navadno ne dobijo večjih odzivov kakor nerodne komentarje mladega občinstva, vendar so lahko otroci iz drugačnih kulturnih in verskih skupin užaljeni. Prizor je v kontekstu filma prikazan pozitivno, saj na koncu otroci proslavljajo prihod dojenčka njihovega učitelja in skrbnika v domu.

Prijateljstvo in solidarnost

Navkljub njihovim razlikam v izkušnjah in kulturnim ozadjem otroci držijo skupaj in pokažejo, kako prijateljstvo lahko ustvari most med svetovi. Ustvarili bi preveč rožnato sliko, če bi rekli, da Simon ni prikazan kakor nagajiv fant, ki zavzema vlogo voditelja, da zakrije svoje šibkosti. Tako od vsakega prišleka pričakuje, da se mu bo podredil. Ko se Bučko pridruži, ga Simon nadleguje – še več, ustrahuje ga. Ta metoda ne deluje na novinki Camille, kar ugotovi tudi Simon. Kasneje postane prijatelj z Bučkom, ko ugotovi, da je tudi on imel nesrečno otroštvo zaradi svojih staršev.

Brez Simonove pomoči bi se Camille zelo težko postavila po robu svoji zlobni teti. Na koncu Simon celo popravi svoje mnenje – namesto, da bi videl Camillino in Bučkovo posvojitev kakor grožnjo in potrditev, da je bil završen s strani svojih staršev, to prepozna kakor možnost zase in druge otroke v domu. Zanj predstavlja prihodnost, v kateri preostali otroci v domu niso samo pozabljeni.

Družinske vrednote in vzorniki

Film ne predpostavlja, da so vse družine zgrajene na konceptu zaupanja ter podpore med starši in otroki. Vsi otroci si zelo želijo družino, ampak realnost je zanje drugačna. Veliko njihovih staršev jim je iz osebnih, socialnih ali družbenih razlogov nezmožna ponuditi topel družinski dom. Druge, kakor Camillino teto, pa motivirajo njihovi interesi, ali pa so bolani ali celo nasilni. Tudi Raymond, ki kasneje posvoji Camille in Bučkota, dolga leta ni imel kontakta s svojim sinom, čeprav film ne pove, kaj se je med njima zgodilo. Namesto, da bi iskal nedosegljiv ideal, film pokaže druge vzornike, ki si želijo in so zmožni skrbeti za otroke. Ni nujno, da so ti ljudje odrasli, ki delajo v mladinskem domu, ki so v filmih za otroke in najstnike velikokrat prikazani kot neprijazni ali celo kruti in avtoritarni. Ta drugi vzornik je lahko, kakor Raymond, samski policaj, ki dobi skrbništvo nad dvema otrokoma, čeprav to ne ustreza pravilom posvojitve v veliko državah.

Filmska pismenost

Stop-motion animacija

Tako kot igrani ima animirani film 24 ali 25 slik na sekundo, da lahko oko to zazna kakor en dolg premikajoč gib. Za razliko od ročno narisane animacije animacija z lutkami ne uporablja animiranih slik ali predmetov, ki so minimalno premaknjeni na površini, kakor kolaž (cut-out) animacija. Njihov uporabljen proces je poznan kakor stop-motion tehnika. Da lutke izgledajo kar se da žive, je potrebno v vsaki sliki malce prilagoditi obraz, še posebej oči. Ta tehnika je zelo intenzivna in je zanjo potrebno veliko dela. V primeru tega enournega filma je bilo potrebno posvetiti enako časa snemanju, kakor tudi post-produkcijskemu računalniškemu procesiranju in montaži, ki je sledila. To je bilo navkljub temu, da je ekipa sočasno delala na do 15 maketah (setih) v pravilnem merilu. 54 lutk, ki so bile potrebne za film, je bilo velikih okoli 25 centimetrov in ročno narejenih. Skupno je na filmu dve leti delalo čez 100 ljudi.

Oblika lutk

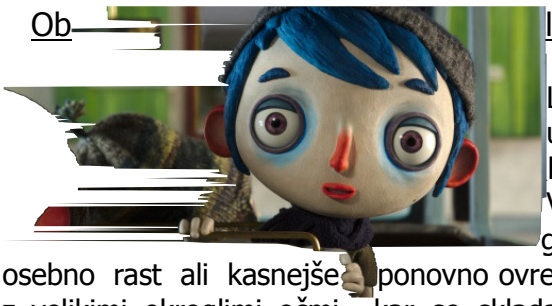

Lutke so bile narejene v preprostih oblikah, da bi ustrezale stilu, ki ustreza otrokom in tako zmanjšale kakršenkoli strah, ki bi ga vsebina filma lahko povzročila. Vsak otrok je prepoznaven skozi svojo fizično lastnost, ki ga ne zaznamuje toliko, da bi preprečevala njegovo osebno rast ali kasnejše ponovno ovrednotenje. Kar se tiče teles – otroci imajo prevelike glave z velikimi okroglimi očmi, kar se sklada s tipično otroško shemo, zato se lahko otroci lažje poistovetijo. Hkrati pa to odkriva starševske instinkte odraslih. Majhne razlike v obrazni mimiki so tako zelo opazne: med njimi tudi čustva kakor veselje, žalost, jeza, razočaranje... Še več, film se dosledno izogiba razkrivanju preveč informacij. Ni potrebno opisati vsake podrobnoste – včasih je zadosti, da pogledamo na otrokov 'čustven zid' in vemo kaj posamični junak čuti.

Osvetlitev

Svetloba v tem filmu je vredna posebne pozornosti: ne samo, da vpliva na barve (tople in hladne barve), ampak tudi na ton in razpoloženje, ki ga želi film vzpostaviti pri občinstvu. Po deloma grozljivem uvodu, ki se konča s smrtjo Bučkove mame, nevihta preneha in sonce se pokaže izza oblakov. Sveti cel ljubi dan in tudi učilnica je polna svetlobe. Po temi je vsaj en vir svetlobe, ki izžareva samozavest, odpravlja strah, in tako se srečen konec zdi veliko bolj možen.

Pred ogledom filma

- Kratek opis produkcije, režiserja, knjižne predloge in animacije
- Kaj je animacija in kako deluje stop-motion animacija z lutkami?
- Kaj pomeni 'patchwork' oz. sestavljena družina? Ali kdo pozna koga iz takšne družine?
- Izpostavite, da je navkljub vsem grozljivim izkušnjam, ki so jih prestali otroci, v filmu vseeno žarek upanja
- Če je potrebno, izpostavite tudi, da otroci odkrito govorijo o seksualnosti (smo zavedni do drugih kultur)

Osnovne točke za pogovor (po ogledu filma)

- S katerimi osebami se je najlažje poistovetiti?
- Ali je Bučko odgovoren za smrt svoje matere?
- Zakaj ga Simon ustrahuje ob prihodu v dom za mlade?
- Ali sirotišnica ustreza vašim predstavam o sirotišnicah?
- Zakaj je možno predstaviti tako zgodbo za otroke (skoraj) samo skozi lutke?
- Ali niso filmi z lutkami za 'majhne' otroke?
- Ali je ta film namenjen (mladim in starejšim) odraslim?
- V kontekstu, kako je ta film z lutkami deloval – katera sporočila je želel prenesti na gledalca?
- Katere starostne skupine film naslavlja?
- Ali so v filmu vseeno scene, ki bi lahko bile problematične?
- Se vam zdi da srečen konec, ki sledi posvojitvi, ustreza zgodbi, ali se vam zdi 'umeten'?
- Je filmu uspelo prenesti težke teme v zgodbo?
- Kako dobro in na kakšen način (ne samo s filmskim jezikom) mu je to uspelo?
- Kaj film pravi kako se spopadamo z neznanim?
- Mislite, da odpira nove poglede na odnos med otroki in odraslimi?

Knjižica za žirijo

Naslednja vprašanja so samo smernice in so namenjene kot tvoj osebni vodnik, ki ti bo olajšal delo in opominjal, o čem je potrebno razmisliti, ter na to, kar je potrebno upoštevati pri izbiri žirije.

Izbira je prepuščena tebi – vprašanja lahko izpolniš zase ali delaš svoje zapiske kako drugače; mogoče raje vse misli zadržiš v glavi. Pomembno je samo, da za imaš za svojo odločitev dobre argumente in da stojiš za svojo odločitvijo.

To je prostor za tvoje misli in ideje!

Vprašanja:

- Kaj meniš, da so najbolj pomembne teme/ vidiki filma?
- Kaj si misliš o dveh glavnih osebah?
- Kako se glavni osebi spremenita in razvijeta tekom filma?
- Ali film prikazuje univerzalno zgodbo, ki bi se lahko zgodila kjerkoli? Ali je ta mogoča samo v državi, kjer se dogaja?
- Ali pokrajina igra veliko vlogo v filmu? Če da, kakšno vlogo ima?
- Kaj (ali kateri prizor) te je še posebej raznežil v filmu?
- Kaj ti je bilo manj všeč ali se ti je zdelo nesmiselno/nelogično/nemogoče?
- Kateri del filmskega jezika ti je najbolj ujel pogled (zvok in glasba, montaža, pripovedovalni stil, kamera...)?
- Za katero občinstvo (starostna skupina) misliš da je ta film najbolj ustrezen?
- Zakaj bi ta film moral dobiti EFA Evropsko nagrado mladega filmskega občinstva?
- Drugi komentarji/zapiski

Objavil:
EFA PRODUCTIONS gGmbH
EUROPEAN FILM ACADEMY e.V.
Kurfürstendamm 225
10719 Berlin, Nemčija
www.europeanfilmawards.eu
Urednik: Jürgen Biesinger
Prevedel:
Zavod Otok
Metelkova 6
1000 Ljubljana, Slovenia
www.isolacinema.org

Fotografije :Sudiocanal (Goodbye Berlin), Polyband (My Life as a Zucchini),
Ciné A.S. GmbH (The Girl Down Loch Änzi)
Izbor: Holger Twele, Nemčija
http://www.holgertwele.de

© EFA, Maj 2017